

АМЕРИКАНСЬКА ПРЕСА АНАЛІЗУЄ НАЦІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ В СССР

Джерзі Сіті, Н.Дж. — В останні дні появилися в щоденнику „Вашінгтон Пост“ з 11-го квітня ц.р. пера Дейвіда Ремніка і в „Ю.С.Нюз енд Ворлд Ріпорт“ з 24-го квітня ц.р. пера Джеффа Трімбля, аналітичні статті про національні питання в СССР.

Обидва американські журналісти, які добре знають советські обставини, докладають до подібного висновку, що національне питання, яке тепер розгоріло в прибалтійських країнах, в Україні, в Вірменії, стало великою проблемою для Михайла Горбачова та його уряду, яке йому не буде легко розв'язати. Щоб зменшити дещо силу демонстрацій і неспокою, що тепер постійно вибухають, уряд СССР, як пише Д. Ремнік, схвалив указ, яким можна наложити грошову кару та в'язницю до 10 років для кожного, хто виступатиме проти центрального правління, що стоїть в розрізі із советською конституцією, яка дозволяє кожній рес-

публіці відокремитися від СССР, коли тільки захоче. На запитання американського журналіста в цій справі Геннадія Герасімова, речника заграничних справ, він відповів, що „ніколи не можна мати правильну відповідь на всі прояви життя. Існують також додатки до конституції, які можна пристосувати, коли треба.“

Але як один, так і другий журналіст є такої думки, що Горбачов є тепер вже помітно затурбований національними рухами в СССР і Дж. Трімбл вказує на 19 таких „запальних точок“, які сьогодні існують в СССР. Тому багато політиків побоюються, що національне питання може знизити Горбачова, як сказав один із поважних американських політиків, що його цитує: „Широкий двері до націоналізму вже відкриті і буде дуже важко знову їх замкнути“. Тому існує можливість, що ця справа разом із занепадом економіки знищить Горбачова.

Починається будова „Саду Тисячоліття“

Гамільтон, Н.Дж. (Ю. Мізюк). — Комітет Тисячоліття Християнства в Україні з околиці Трентону повідомляє, що будова живого пам'ятника „Українського Саду Тисячоліття“ почалася в місцевому Парку ветеранів. Управління міста уважає, що кожна етнічна група повинна мати своє місце в цьому публічному парку, а українська громада буде першою, яка зорганізувала такий проєкт.

Згідно з планом буде посаджено вісім черешневих дерев, що їх дарують місцеві організації: Український Народний Дім, СУМ, Пласт, Український Громадський Комітет, Союз Українок Америки (11-й та 19-й Відділи), 25-та Станція Українсько-Американських Ветеранів, Сестринство св. Ольги при українській православної церкві св. Юрія, та українська кредитівка „Самопоміч“ Джерзі Сіті-Трентон. Серед дерев буде павільйон, де будуть поставлені чотири лавки, які дарують місцеві парафії: українська католицька церква св. Йосафата, українська православна церква св. Троїци, українська православна церква св. Юрія та Перша українська баптистська церква. У павільйоні постійно вквітніть з гранітним пам'ятником у формі тризуба з двомовним написом, що українська громада уфундувала цей сад з нагоди Тисячоліття християнства в Україні.

Впродовж минулих двох років, комітет влаштував мистецьку виставку Тирса Венгріновича в УНДомі, конкурси афіш для української молоді, концерт релігійної музики у виконанні місцевих церковних хорів, підписання прокламацій посадниками повіту Мерсер, міст Трентону та Гамільтону подбав про участь в етнічних фестивалях, виготовлення виставки Тисячоліття в Трентонському сестринському коледжі та в святкуваннях Тисячоліття у Вашингтоні.

Комітет Тисячоліття влаштував екуменічний Молебень в листопаді минулого року для посвячення землі в парку. Це вперше в місцевій громаді духовенство всіх чотирьох українських церков — о. митрат Василь Махук, о. митрат Богдан Желехівський, о. протоієрей Микола Галета та пастор Авдій Хрипчук — відправили спільний Молебень.

Церемонія відкриття саду планується на червень. Комітет Тисячоліття запрошує українську громаду до участі та закликає фінансово допомогти завершити цей проєкт. Чеки можна виписувати й висилати на адресу: Millennium of Christianity in Ukraine Fund., 477 Jeremiah Ave., Hamilton, N.J. 08610, (Tax i.d. number 22-2935370).

За дальшими інформаціями слід телефонувати до д-ра Омеляна Конопця на число: (609) 393-6891.

Вийшла нова праця проф. Л. Винара

Нью Йорк (О.Д.). — На початку квітня 1989 року появилася обширна англійсько-українська праця проф. Любомира Винара про розвиток українського наукового життя після Другої світової війни в т.зв. „Депітському періоді“ п.н. „Ukrainian Scholarship in Exile: The DP Period, 1945-1952“ (Kent State University, 1989).

Ця праця спершу появилася в етнічному науковому журналі „Етнік Форум“, а тепер її видано в серії передруків Етнічного дослідного центру Кентського стейтського університету.

Автор, відомий історик, на основі джерельного матеріалу, навістив початки і розвиток українських наукових і високошкільних установ в повоєнній Німеччині в роках 1945-52. Слід підкреслити, що це є перша обширна праця в англійській мові присвячена розвитку і діяльності українських наукових установ в тому часі. Окремі розділи присвячені українському науковому життю до 1939

року, і початком українського наукового життя в 1945 році, діяльності УВ-АН, НТШ, УВУ, УТГІ і інших високошкільних і наукових установ.

Автор також включив хронологічні таблиці діяльності окремих установ і головних організаторів українського наукового життя. Д-р Л.Винар навістив зв'язок українського наукового життя в повоєнній Німеччині з розвитком українських наукових установ в Америці, Канаді і Австралії. Ця джерельна студія започнує проглядати в англомовній науковій літературі про діяльність поодиноких наукових установ і розвиток українського наукового життя в Німеччині в 1945-52 роках. Автор праці є професором і директором наукового центру етнічних дослідів в Кентському університеті.

В справі замовлень слід писати на адресу: Ukrainian Historical Ass'n, P.O. Box 312, Kent, Ohio 44240.

Москва зменшує тиск на грузинів

Москва. — Агентство Ассошіейтед Пресс інформує, користуючись телефонічними розмовами з багатьма грузинськими дисидентами й поінформованими особами, що Москва і грузинські республіканські комуністичні чинники починають зменшувати тиск на грузинів в Тбілісі й околиці. Першим кроком сповільнення тиску було повідомлення про знесення поліційної будівлі, яка тривала в Тбілісі від 9-го квітня досі від год. 11-ої вечора до шостої рано.

Заступник директора республіканського інформаційного агентства Грузинформ Зураб Лумідзе заявив кореспондентам, очевидно, советським, бо закордонні ще й досі не отримали дозволу на відвідини Грузії, що після знесення поліційної будівлі, розпочнеться виведення з Тбілісі військових частин, танків і панцерних возів, які були введені до міста під час великої демонстрації. Як відомо, тоді у місті загинуло коло 50 грузинів, а 200 були поранені.

Виступаючи у програмі Всесоюзної телевізії міністр закордонних справ СССР Едуард А. Шеварднадзе (сам грузин), якого вів до Тбілісі Михайл Горбачов, заявив, що рішення про відкликання поліційної будівлі було прийняте республіканськими керівниками, в порозумінні з Радіо Міністерства СССР і зустрічі з громадським, тобто мешканцями столиці.

Не зважаючи на заперечення, ТАСС повідомив, що міліція, КГБ і республіканські відпові-

дали особи випрацювали план „охорони порядку“ на випадок повторення демонстрацій у Грузії. Місцева телевізія повідомила, що від часу „розбою“ міліція, мовляв, не може віднайти 14 осіб, які „пропали без вістей“. Грузинські патріоти підозрюють, що або вони були вбиті першими і КГБ постаралося їх „підбрати“ перед людським оком, або вони сидять десь під наглядом КГБ в одній із чисельних тюрем імперії. Активісти однак твердять, що число „пропавших без вістей“ досягає 100 осіб і тому вони вночі розклеюють по стінах будинків списки пропавших, але раніше ці списки стягують з мурів кагебисти, або „чорноберетна голота“, як називають тепер в імперії кагебівських помічників.

Представник грузинського міністерства закордонних справ відкинув ці погрози активістів і заявив, що ця справа поширюють націоналісти з метою розпалення антагонізму серед співвітчизників.

Крім того у советській пресі з'являються всякого роду вифантазовані історії, що війська, мовляв, було послано тільки для охорони будинку республіканського уряду, а перші стріли впали тому, що демонстранти хотіли перехопити владу в свої руки.

Проти брутальної поведінки охоронців імперії протестують грузини в Тбілісі, на провінції і за кордоном у вільних країнах світу. Ім в цьому допомагають представники поневолених Москвою народів.

В СССР СТВОРЕНО АЛЬТЕРНАТИВНУ СПІЛКУ ПИСЬМЕННИКІВ

Москва. — Як повідомляє московський кореспондент газети „Нью Йорк Таймс“ Френсіс Клайнс, в середу, 19-го квітня, в Центральному домі літераторів відбулися збори письменників, які прийняли рішення створити свою організацію під назвою Квітневий комітет. На зборах були присутні понад 600 літераторів, серед яких був германіст і перекладач Лев Копелев, який прибув до Москви із Західної Німеччини.

Цілий день присутні слухали промови ораторів, які саркастично висловлювалися про офіційну Спілку письменників. Як пише Клайнс, літератори з обуренням почули розповідь свого колеги журналіста і фотографа Юрія Роста про кровопролитний розгін мирного мітингу в Тбілісі. 9-го квітня, в день побибоща, Ю. Рост був присутній на головній площі Тбілісі, коли вони рушили на зібраних там людей. Він сказав, що з той момент беззахисні тбілісці мирно сиділи на площі і дивилися на народні танці.

„В руках у воєнків були саперні лопатки... розповідав Рост. — Я бачив, як вони накиннулися на юрбу. Я бачив, як вони били лопатками людей. Люди намагалися відбиватися камінням. Вони не мали зброї. Воєнки били тих, що лежали на землі“.

„Поки не сказана вся правда про Тбілісі, — заявив

Копелев, — гласність буде неповною. Поки тут не надруковані твори Солженіцина, гласність буде неповною“.

Квітневий комітет, що його очолює письменник Анатолій Приставкін, заявив, що в нього вже записалися 500 осіб — третина московської письменницької організації СП. Він повідомив, що частина працівників видавництва також хоче вийти з офіційних видавництв і створити своє власне, в якому будуть друкуватися книги членів Квітневого комітету.

Кілька промовців критичували оголошений недавно план створення советської секції міжнародного ПЕН-клубу, заявивши, що в неї увійдуть офіційні советські діячі літератури, які, протягом десятиліть плазували перед владою, а нині лицемірно загорілися жадою свободи слова. Білоруський письменник Алесь Адамович висміяв офіційну Спілку письменників як гніз до кар'єристів.

Алексей Марков розповів, як він протягом 25 років таврував все те, що відбувається в Спілці письменників, і зауважив, що в той час, як її члени разом з владою цукавали найбільш сміливих і талановитих письменників, багатьом авторам прийшлося вийти за кордон. „Розумні емігрували, дураки залишилися“, — сказав Марков.

Китайські студенти домагаються демократії

Пекін. — Коло 15,000 осіб переважно студентів, зібралася у середу, 19-го квітня, на площі Тяньаньмьні в Пекіні, де біля пам'ятника герою відбулася церемонія покладання вінків на пам'ять недавно померлого партійного лідера Гу Яобанга. Вінки були покладені від 20 пекінських вищих навчальних закладів і двох газет. Виступаючи коло пам'ятника закликав до запровадження свобод і увільнення імені Гу Яобанга як прихильника проведення демократичних реформ у Китаї.

Юрба, що зібралася на площі, несла транспаранти з написами „Хай живе демократія і свобода!“ і „Народе Китаю, пробудись!“

Демонстрації студентів, до яких приєднались також робітники і селяни, що приїхали з провінції, тривають у китайській столиці вже третій день підряд. Міліція, як правило, не вмішувалася. Напередодні, у вівторок, сотні студентів влаштували сядячий страйк біля воріт Великого палацу народів — розташованого поряд з площею Тяньаньмьні будинку уряду. Коло півночі приблизно 3,000 студентів пробували силою прорватися в будинок Центрального комітету Комуністичної партії.

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

ПОЛІТИЧНІ СПОСТЕРІГАЧІ й кореспонденти інформують, що також у релативно спокійній Йорданії розпочалася неспокій, заколот, здури між палестинцями і військовими відділами тощо. Також цивільні йорданці вийшли масово на вулиці міст, щоб протестувати проти несправедливої підвищення цін на товари першої потреби, в тому числі також на харчі. Військові відділи із державної служби безпеки відкрили вогонь по демонстрантах і поранили 25 осіб.

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ оборони ЗСА Дік Чейні взяв участь в нарадах міністрів оборони Північно-Атлантичного Оборонного Союзу (НАТО) у Брюсселі і неформально зустрівся там перший раз з колегами з європейських країн. До його виступу прислухались не тільки міністри оборони, але також інші політичні і військові діячі. Він був об'єктом преси і всіх інших засобів масової інформації. Поїздка до Брюсселя була його першою офіційною поїздкою в цьому характері.

В СЕРЕДУ, 19-ГО КВІТНЯ, КЕРІВНИК вільної професії „Солідарність“ в Польщі Лех Валенса прибув до Італії, де він зустрівся з Папою Іваном Павлом II і італійськими політичними та професійними діячами. Метою його зустрічі є схилити європейські країни, щоб вони пішли шляхом З'єднання Стейтів Америки і прийшли з економічною допомогою для Польщі. Існує можливість, що Валенса відвідає також інші країни світу, в тому числі ЗСА і зустрінеться тут з великою польською громадою.

У СЕРЕДУ, 19-ГО КВІТНЯ ц.р., в Москві відбулася конференція Академії Наук СССР для обговорення справи додаткових виборів народних депутатів. Присутні, між ними академіки Андрей Сахаров, Р. Сагдєєв і інші прихильники гласності й перебудови, підтримали Грузинську Академію Наук, яка прийняла резолюцію з осудом кровопролиття на вулицях Тбілісі під час демонстрації 9-го квітня. Вбивства і поранення „владштували“ советські регулярні армійські частини, міліція, КГБ і їхні „помічники“ в боротьбі з демонстрантами, так звані „чорноберетники“. Деякі вчені, зібравшись під будівлею у якій приміщується міністерство закордонних справ СССР, протестували проти самого характеру цього брутального випадку і взагалі проти висилки війська до Тбілісі. Деякі вчені послідовно твердили, що сталінщини не можна відновити, ані в політиці, ані в ідеології.

У ГРУЗІЇ ВЖИВАЛИ ОТРУЙНИЙ ГАЗ ПРОТИ ДЕМОНСТРАНТІВ

Москва. — Офіційна медична комісія, яка була покладена урядом СССР для перевірки вбивств, поранень і побиттів демонстрантів під час великої демонстрації в неділю, 9-го квітня ц.р. в Тбілісі, Грузинська ССР, ствердила, що у багатьох забитих і поранених було знайдено в організмі отруйний газ невідомого походження.

Про що справу першою повідомила газета „Ізвестія“, орган Верховної Ради СССР, а потім також інші газети Советського Союзу і західні засоби масової інформації. Вістка поширилася, як блискавка, по цілому Советському Союзу. Особливо враженими були грузини, які довідалися з офіційного джерела, бо раніше вони тільки підозрювали, що советські війська, які були введені до Тбілісі, для розгону демонстрацій, міліція КГБ і частини спеціального призначення „чорноберетники“, вживали отруйний газ.

Тоді коли військові чинники називають цей складник „слезоточивим газом“, яким, мовляв, дуже часто послуговуються на Заході для розпорошення товпи, медична комісія не зовсім погоджується з версією військового командування і каже, що газ містив у собі складник отруї від якої може людина померти, якщо її зараз не рятувати.

Республіканський міністер здоров'я в Грузії, Іраклі Менагашвілі заявив кореспондентів „Ізвестій“, що згідно з опінією спеціалістів-токсикологів в Москві,

Тбілісі і Ленінграді, газ був вжитий проти демонстрантів і клінічно цей факт був доведений медичною комісією. Газ вміщував в собі складник атропіни, який нібито мав би діяти заспокоюючо на „заколотників“, але він дуже трійливий, якщо людина перебуватиме під його впливом кілька хвилин, — кажуть продусенти цього середника і спеціалісти.

„Ізвестія“, очевидно, не каже, що вжитий в Грузії газ був причиною смерті майже 50-ох демонстрантів майже 200 жінок і дітей і понад 200 поранень, бо в горбачовській ері советським речникам не вигідно було сказати, що режим вживав сталінські методи для „заспокоєння“ населення. Але на Заході політичні аналітики вже починають коментувати цю справу на різні лади, в більшість за-суджують советську практику масового насильства.

Щоб відплатити відносини між керівництвом імперії з масами народу, особливо в поневолених Москвою країнах, газета „Правда“ формально засудила нібито поведінку військового командування, але не за те, що в Тбілісі вживали отруйний газ, а за „дезинформацію“ в тій справі. Критична стаття у „Правді“ появилася однак тільки тоді, коли народні маси почали протестувати проти застосування газу проти демонстрантів і повороту до сталінщини і коли ця справа предсталася на За-хід.

В АМЕРИЦІ

НА ОФІЦІЙНИХ ВІДВІДИНАХ у столиці ЗСА перебував король Йорданії Гусейн, який відбув годину зустрічі з президентом Джорджем Бушем, згідно з твердженнями присутніх на цій зустрічі урядових чиновників, він встигло підтримував зусилля уряду ЗСА відновити переговори на Близькому Сході про замирення між Ізраїлем і палестинцями. Однак король Гусейн не є захоплений пляном Ізраїля про голосування на окупованих Ізраїлем землях. Все ж таки після розмови з президентом Дж. Бушем офіційні чиновники заявили, що король Гусейн „заохочений“ заходами ЗСА у цьому напрямку. Перебування короля Гусейна у Вашингтоні — це своєрідне завершення зачаткової президентом Дж. Бушем дипломатичної ініціативи в справах Близького Сходу після зустрічей з єгипетським президентом Госні Мубараком та Іраком Шаміром.

ПРАЦІВНИКИ РЕКРУТУВАННЯ служби заявили, що ця інституція виготовляє новий плян, щоб відновити позов лікарів і включити рекрутування іншого медичного персоналу під час критичних військових випадків. Цей плян виготовляється за інструкціями Конгресу та включатиме він багато швидкий процес рекрутування медичного персоналу, як в будь-якому іншому пляні. Але поки цей плян увійде в життя, він мусить бути одобрений Конгресом, а конечність такого пляну є дуже наявною, бо, як заявляють знавці, у критичних випадках дуже відчувається потребу медичного персоналу.

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ оборони Дік Чейні порекомендував президенту Джорджу Бушу, щоб він зовсім відкинув плян про виробництво ракет типу „Міджетмен“, які для перевезення з місця на місце мали б бути вмонтовані на відповідних вантажниках. Натомість слід продовжувати виробництво ракет типу „MX“, які вмонтовуються в поїздових платформах. Якраз тепер президент Дж. Буш вирішує питання, як оборонні ракети зашифтувати, а які ліквідувати з т.зв. земного арсеналу ЗСА.

РАПОРТ КОНГРЕСОВОЇ КОМІСІЇ в соціальних і економічних справах стверджує, що системи шкільництва та охорони здоров'я в ЗСА тягнуться далеко позаду систем інших розвинутих країн, хоча ЗСА виділяють куди більше грошей на ці ділянки. Говориться в тому звіті й про причини такого стану, але в заключенні стверджується й те, що над поправкою такого стану треба попрацювати солідно, а це забере час.

ДЕПАРТАМЕНТ ЗДОРОВ'Я та людських послуг подав до загального відомо начерк для стейтів як допомогти родинам, що під час сучасну пору знаходяться на державній допомозі. Цей плян вказує на те, як такі родини при допомозі освіти, фахового навчання та робітничих програм можуть стати на свої власні ноги, а не постійно полагати на урядову допомогу. Д-р Луїс Салліван, секретар департаменту, передбачує, що коло 138,000 родин зможуть покинути ряди тих, що живуть на урядових субсидіях продовж наступних п'ятих років.

ДОРІДНИКИ ПРЕЗИДЕНТА Джорджа Буша ствердять, що Президент тепер старастя вирішити справу оборонної ракетної системи. Виявляється, що до рішення дійти не є так легко, бо начальники з'єднаннях штабів збройних сил не можуть погодитися між собою й настоюють на тому, щоб Уряд не брав на себе будь-яких зобов'язань щодо дослідів чи випробувань. Знову ж секретар Департаменту оборони Дік Чейні, настоює на тому, що пропонується попередньою адміністрацією програма ракетної оборони заслуговує на увагу.

У БЕРЕЗНІ ЗРЕЗІГНУВАВ зі свого посту начальника Податкового уряду Лорене Гібе. У колах Конгресу кружляють чутки, що на його місце буде призначено головного адвоката податкового уряду Фреда Голдберга.

Наукова Рада при СКВУ у співпраці з Українським Історичним Товариством, Науковим Товариством ім. Шевченка в Канаді та Українською Вільною Академією Наук в Канаді організувала наукову конференцію і зустріч українських вчених, учасників Світового Конгресу Вільних Українців в Торонто. Конференція відбулася у великій готелі залі Гарбур Касел готелю Вестін 22-го листопада 1988 року. Головним організатором конференції з'їзду був проф. д-р Любомир Винар, голова Наукової Ради при СКВУ і голова Українського Історичного Т-ва, а йому допомагав проф. д-р О. Мартинюк, секретар Наукової Ради, д-р Богдан Стебельський, голова НТШ в Канаді і Карпо Роговський, голова Представництва „Українського Історика“ на Онтаріо. Конференція була присвячена обговоренню сучасного стану української науки в діаспорі і совєтській Україні та складалася з трьох окремих сесій, відкриття і дискусії.

Д-р Л. Винар привітав присутніх учасників з'їзду конференції і наголосив на ролі наукових установ і наукової творчості українських вчених на різних континентах, де діють українські наукові центри, а також коротко задав про т. зв. горбачівську гласність і її вплив на наукове життя в Україні. Описав голову Наукової Ради передачу ведення першої сесії конференції проф. д-рові Теодорові Цюцюрі, ректорові УВУ, дійсному членові НТШ, УІТ і УВАН.

Стан українознавчих наук в діаспорі

Повищені темі була присвячена перша сесія конференції. Д-р Т.Б. Цюцюра висловив доповідь на тему „УВУ і завдання українських науковців в діаспорі“. Він підкреслював виняткову роль УВУ, українського університету, акредитованого баварським міністерством освіти, яке тісно співпрацює з цією найвищою українською високою школою. Ректор зокрема зупинився на науково-видавничій діяльності УВУ, а також зв'язку університету з іншими науковими інститутами (організація наукових конгресів, конференцій тощо). Доповідач уважав, що діяльність українських учених на різних континентах була б, може, жвавіша, якщо б була відповідна координація наукової діяльності. Він також підкреслює, що існують різні критеріуми, які намагаються підняти престиж українських наукових установ (УВУ, НТШ, УВАН, УІТ і інших), і це він вважає за деструктивне явище, якщо ідеться про неперодумані і неоправдані напади деяких одиниць на діяльність українських наукових установ.

Д-р Богдан Стебельський, голова НТШ, говорив на тему „Українська культура: теперішній стан дослідження“, він зокрема зупинився над архітектурними і мистецькими виявами культури на українських землях в доісторичній добі і її органічне продовження в історичній добі історії України, починаючи з старої і середньовічної історії України. Доповідач також наголосив на фальсифікації культурно-національного розвитку українського народу російськими і совєтськими дослідниками. Проф. д-р Богдан Винар, видатний економіст і колишній декан Ньюйоркського

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ І З'ЇЗД НАУКОВОЇ РАДИ ПРИ СКВУ

стейтового університету, доповідав на тему „Наукове вивчення економічної проблематики“. На основі аналізу економічних видань українських дослідників в діаспорі доповідач прийшов до висновку, що стилі економіки належать до найбільш занедбаних ділянок. Він подав відповідну періодизацію економічних досліджень в діаспорі, а також цілий ряд заміток про можливість підвищення рівня українських дослідників, включаючи тих, які також друкують свої праці англійською мовою. Також д-р Б. Винар зупинився над питанням оснування окремої катедри українських економічних дослідників при канадському або американському університеті. Д-р М. Юрківський висловив доповідь на тему „Діяльність і завдання українського інституту при Альбертському університеті“, в якій навісвітлив науково-видавничу діяльність інституту, а також співпрацю даної установи з іншими українознавчими науковими осередками. Після сесії відбулася дискусія, в якій брали участь Б. Цюцюра, Л. Винар, Я. Рудницький, Б. Винар й інші учасники. У дискусії підкреслено потребу скріплення координаційної діяльності Наукової Ради при СКВУ, як світової надбудови українських наукових установ, визначення науково-видавничих пріоритетів, скріплення і потреба допомогти УВУ іншим установам, кризовістю деяких ділянок українознавства тощо.

Стан українознавства в УССР

Д-р Марко Антонович, заступник голови УІТ, був присвяченою дослідженню теперішнього стану наукової життя в Україні і на що темою зараз висловив першу доповідь. Він проаналізував концепцію т. зв. „гласності“ в контексті наукового життя в совєтській Україні, зокрема в сферах історичної науки, літературознавства і інших ділянок. Доповідач прийшов до висновку, що в Україні далі проходить русифікаційний процес, а активну боротьбу за закріплення української національної культури, української мови у наукових виданнях, провадять письменники, а не історики і представники інших ділянок. Другу доповідь „Становище української мови в Україні“ висловив проф. д-р Ярослав Рудницький.

зокрема першого атласу історії, що його він редагував, а авторами якого були проф. д-р Іван Тесля і Е. Тютюк (картограф). Тетяна Тютюк у співпраці з магістром Ю. Тасцим хочє видати історичний атлас англійською мовою. Доповідач підкреслює потребу координувати працю, а не дуплікувати її. Також він говорив про діяльність Термінологічної Комісії, що подала ініціативу Науковій Раді і тепер діє при УІА.

Д-р Михайло Марунчак, президент УВАН в Канаді, говорив на тему „Дослідження української діаспори“ (доповідь мав говорити під час першої сесії, але через спізнання говорив на останній). Він зробив підсумки до теперішніх досліджень діаспори і наголосив на справу координації дослідів, а також потреби створення окремого документального центру із завданням збирання потрібних джерел і опрацювання окремих тем, пов'язаних з діяльністю української спільноти на Заході.

Д-р Орест Субтельний (Йорк університет), який щойно видав англійськомовну історію України, говорив на тему „Центральні теми історії України“. Доповідач зокрема цікавився причинами упадку української державності і досліджує ролі української провідної верстви (українська еліта тощо).

Д-р Юрій Книш і д-р Ігор Каленчук не висловили своїх доповідей (їхній текст буде відрукований в Українському Історичному Конференції закрив д-р Л. Винар, який ще раз підкреслює, що для нас є дорога кожна наукова установа, кожний український дослідник — і саме тому Наукова Рада за його календари не приймає гіпотези про „великі“ і „малі“ наукові установи. І одні, і другі повинні співпрацювати і взаємно собі допомагати. А часом т. зв. „великі“ роблять менше за „малі“ наукові установи, і тому ця гіпотеза не має відповідної логічної основи. Голова Н. Ради підкреслює також потребу скликування таких конференцій, в яких брали б участь представники різних українських установ, а також українських дослідників, які не належать до наукових наших товариств. Дискусіями цієї сесії були докт. Михайло Пан і Олександр Домбровський, які поділялися своїми думками про генерний стан і завдання наших учених. Також треба згадати, що проф. д-р Аркадій Жуковський, голова НТШ в Європі, замість дискусійного виступу, говорив на тему „Праця НТШ в Європі і видання Енциклопедії Українознавства“. Не улягає сумніву, що ЕУ уявляється головним довідником українських науковців, які співпрацювали з проф. В. Кубиновичем в опрацюванні даного фундаментального твору.

Після сесії відбулася дискусія, присвячена пріоритетам української наукової діяльності в діаспорі і тут треба ще згадати, що проф. Л. Винар підкреслює потребу співпраці між українськими науковими осередками, які діють при американських, канадських і австралійських університетах. Ці установи повинні себе взаємно доповнювати, а українські наукові установи мають притягнути до співпраці молодих учених, які часто мають враження, що старша генерація науковців їх ігнорує. Саме вони, які є пов'язані безпосередньо з канадськими, австралійськими і американськими університетами, можуть і повинні перебрати провід в наукових установах і включити українознавство в міжнародну науку.

Це була вдала конференція з участю (на усіх сесіях) понад 100 учасників. Усі доповіді заплановано віддрукувати в „Українському Історичному“.

Р.Д.

Дирекція кредитової кооперативної північного Вінніпегу запросила представників наших церков і громадсько-кооперативних установ на товариську зустріч з вечером, щоб вшанувати подвійний ювілей інж. Андрія Качора, відомого громадського діяча, зокрема довголітнього управителя цієї установи, а саме: 80 річчя з дня народження і 60 річчя його громадської та кооперативної праці. Не багато масо таких ювілеїв, особливо із стажем 60-річної активної громадської праці.

Вечірка ця відбулася у віаторок, 20-го грудня 1988 року, в ресторані „Олівер“ у присутності коло 50 осіб, членів найближчої родини, завідувачів органів і працівників кредитівки та запрошених гостей, представників громадських і кооперативних установ. Сама імпреза була задумана як несподіванка для ювілята і тому його „запросили“ на ту вечірку останнього дня, перед самою вечерею.

„Зрадили“ таємницю ювілятові д-р Атанас Фіголь і Митрополит Владика Максим Германюк, які телефонічно склали побажання ювілятові, вибачаючись, що не можуть бути особисто — д-р А. Фіголь відвідав з Нью Йорку до Німеччини, а Митрополит мусів бути на похороні свого священника, бл. п. о. С. Тарнавського.

Господарем зустрічі був проф. Остап Гавалешка, голова дирекції кредитової кооперативної північного Вінніпегу. Він привітав ювілята, його родину та присутніх і представив гостей за головним столом, а саме: Владика УПЦеркви Василя Федаса, членів родини ювілята — дочку Софію Качору, Марту Гринюк і її мужа Тараса та внука Андрія і Стефана, свата Василя Гринюка, свою дружину Тетяну Гавалешку і самого ювілята, Донька Леся і зять Зенон Гаврилюк та внуки Роман і Ніна не змогли прилетіти з Монреалю, але прислали дуже гарний привіт.

Святочну частину цієї товариської зустрічі розпочало молитвою, яку провів Митрополит Василь. Він також першим мав коротке слово привіт, підкреслюючи довголітню громадську працю А. Качора, якого особисто знає вже довгі роки, читав його статті та подивлявся його енергію при громадській роботі.

Відтак господар свята прочитав листи-привітання від Брасна Малруні, прем'єра Канади, лейтенанта-губернатора Манітоби Г. Джонсона, Гари Філмона — прем'єра Манітоби, В. Норрі, посадики Вінніпегу, Е. Бротента — лідера НДП Канади, Шаран Картейс — лідера Ліберальної

ПОДВІЙНИЙ ЮВІЛЕЙ ІНЖ. А. КАЧОРА

Інж. А. Качора (фото 1978 року)

партії в Манітобі, Гари Дюро — лідера НДП в Манітобі. Зокрема привітало було ювілятові, коли господар прочитав довгий привіт від Української Світової Кооперативної Ради з підписами президента Омеляна Плешкевича, його заступника Романа Мишика і члена Президії Романа Бігуна, Богдана Ватраля, Льва Футали і Мирослава Болюха.

Окреме привітання прислав ексекютивний директор Централу Кредитових Кооперативів Манітоби М. Андерсон. Від Централу КУК дуже милий привіт прислав д-р Д. Ціпінчик, президент КУК, від Крайової Платової Старишини в Канаді привіт підписали пл. сен. О. Джулинський і пл. сен. Галина Юнік, а від Платової Станиці у Вінніпегу — пл. сен. Л. Шуляк і пл. сен. Галина Коваль. Дуже гарний привіт і побажання вручив ювілятові поштом Роман Кисілевський, який хотів особисто привітати ювілята, але в тому самому часі він мусів бути в катедрі на похоронах бл. п. о. С. Тарнавського. Подібний привіт прислав заряд катедральної парохії св. Володимира і Ольги за підписом голови заряду о. дяка Н. Рудяка.

Не забуло про ювілята Братство Українців Католиків у Канаді (привіт підписали Л. Котляк і Л. Ковалчук), які у привіті пригадали довголітню працю ювілята в цій організації, яку він кількарізово репрезентував в Екзекутиві КУК. Суспільну Службу Українців Канади репрезентували мгр П. Салига і мгр В. Ільницький — привіт передали на письмі. Від Осередку Української Культури і Освіти привіт передала Іванна Левадовська, президент ОУКО, в якому є пригадка про довшу працю інж. А. Качора в дирекції, або в Контрольній комісії цієї установи.

Останній привіт-лист прийшов від Андрія Господина, що довгі роки співпрацював з Ювілятом у кредитивній кооперативі, як голова дирекції та в читальні „Прогресу“ у Вінніпегу в культурно-освітній комісії.

Після привітань слідувала вечірка і тост проф. О. Гавалешку за здоров'я ювілята, а всі присутні заспівали гімн „Многая літа“! Після вечірки проф. О. Гавалешка привітав ювілята від дирекції кредитової кооперативної північного Вінніпегу, від працівників і членів цієї установи, для якої ювілят віддав найкращі літа свого життя, будучи її управителем від 1952 року до сьогодні. Сьогодні ця установа має 2,400 членів, а її майно переступило 19

мільйонів дол. і має гарний новий власний будинок з модерним устаткуванням бюра. На закінчення О. Гавалешка вручив ювілятові побільшену кольорову світлинку доми кредитівки.

Відтак президент Централу кредитових кооперативів Манітоби Ярослав Семчин привітав інж. А. Качору від цієї Централу, відзначаючи, що ім'я ювілята, як доброго передового кооператора, відоме не тільки в Манітобі, але й в цій Канаді і ЗСА, як автора друкованих праць з кооперативного тематикою.

Довголітній голова Української Кооперативної Ради Канади Василь Ситник, приїхав з Торонто, щоб особисто скласти привіт і подяку ювілятові за його кооперативну працю, підкреслюючи, що саме інж. А. Качор був ініціатором створення Українських Кооперативних Рад в окремих країнах нашого поселення і їх об'єднання в Українській Світової Кооперативній Раді, якої він є членом Президії до сьогодні, як також співредактором журналу „Координатор“.

Д-р Сергій Радчук передав привіт від Централу КУК, що його господар окремо відчитав, а сам коротким і дотепним словом привітав інж. А. Качору від Української Канадської Фондації ім. Т. Шевченка, пригадуючи як Ювілят був співініціатором заснування цієї Фондації та її першим скарбником упродовж 9 років і за що його працю та за працю в КУК Фондація відзначила його Шевченківською медаллю.

Від УВАН, від президії та членів, привітав ювілята проф. д-р Олег Герус, а заступстві президента УВАН д-ра М. Марунчака, зазначаючи у своєму слові, що інж. А. Качор, дійсний член УВАН, довгі роки є членом президії і „незаступимим“ до сьогодні, „ми-

ністром фінансів“, тобто скарбником і книговодом цієї нашої наукової установи.

Іван Шварчук, довголітній управитель кредитової кооперативної „Карпаті“ і голова „Кооперативної громади“ у Вінніпегу, вітав ювілята від себе і своєї дружини Люби, від „Карпаті“ і „Кооперативної громади“. Цю останню Ювілят довгі роки очолював як голова і написав про неї окрему книжку п. з. „20-річчя Кооперативної громади у Вінніпегу“.

Кредитову кооперативну „Поступ-Віра“ репрезентували Іван Новосад, Петро Монастирський, А. Невежук і В. Антонів. Гарний привіт прочитала Розалія Іліняк від Ліги Українських Католицьких Жінок при катедрі св. Володимира і Ольги, згадуючи бл. п. Івану Качору, дружину ювілята, довголітню учительку і управительку „Рідної Школи“ при катедрі, які разом довгі роки активно працювали в катедрі, дружина в ЛУКЖ, а інж. А. Качор у Братстві Українців Католиків як голова та в Заряді парохії. У делегації ЛУКЖ була ще Павліна Мірус. Читальню „Прогресу“ в заступстві голови В. Цана, репрезентував Степан Мокрий.

Милою несподіванкою для ювілята був привіт Степана Рогатинського від абсолютів середньої торговельної школи в таборі в Авсбурзі та Ляйпгаймі, в якій інж. А. Качор був учителем книговодства і кооператив та її постійним управителем. Багато абсолютів цієї школи працює фахово в ЗСА і в Канаді.

Українську пресу репрезентував д-р Роман Романюк від „Українського Голосу“, а о. митрат Семен Іжик, редактор „Поступу“, не міг прийти і за несподіваного похорону.

Від родини слово подяки для ініціаторів вечірки, членам дирекції і працівникам кредитівки, а зокрема проф. О. Гавалешку та Ірені Зав'язі і Насті Дольській, що зорганізували цю товариську зустріч, а також усім представникам і делегатам громадських організацій, особливо Митрополитові Василю Федасові висловила Софія Качор, дочка ювілята.

На вимогу учасників довше слово про себе і свою працю мав ювілят. Це дуже миле і симпатичне ювілейне свято закрив господар окремою подякою учасникам вечірки. Він побажав ювілятові ще багатьох літ життя і сили для дальшої громадської і кооперативної праці, а Митрополитові Василю Федасові висловила Софія Качор, дочка ювілята.

М.Г.

День солідарності

втілюють колишні українські політ'язні, з ідеєю самозначення українського народу, з ідеєю гідності для України, її мови, культури її історії.

Відтак молоді пластуни Нані Гаврилюшин, Маруся Подгурська, Лія Сербін і Ульяна Бігун виконали монументальну „Перший день тюрми“. Ці пластуни, яким було лише кілька років, коли Чорно вил започаткував традицію дня солідарності, зворушливо читали спогади колишніх українських політ'язнів про їхній перший день ув'язнення, про перші допити в тюрмі. Монтж пролинув на фоні ніжної музики Миколи Горбала, яку на флейті виконувала ст. пл. Дарка Лавовська.

На вечір з нагоди Дня солідарності „Перші стежі“ запросили колишнього політ'язня совєтських тюрм Ніню Строкату і Стефанію Січко, дружину й матір колишніх українських політ'язнів Петра, Володимира й Василя Січків, яка сама відбула довгий термін ув'язнення в сороках і п'ятдесяті роках.

Під час свого звернення до зібраних Ніна Строката, яка відзначає вже десятиріччя День солідарності на Заході, коротко розповіла про героїну постать Вячеслава Чорновола і дальші зусилля на захист людських та національних прав в Україні. Вона закликала присутніх не забувати про тих українських ув'язнених, які

ще й далі перебувають в совєтських тюрмах та концтаборах.

Після Ніни Строкатої виступила із словом Стефанія Січко, яка в той час відвідувала Захід і невдовзі повернулася на Україну. Вона розповіла присутнім про перший день свого ув'язнення, про те, як органи влади до неї та до інших арештованих застосовували неймовірно фізичний та психологічний терор. Стефанія Січко подякувала українським матерям, батькам, дідам та бабцям за те, що

вони не згубилися в цьому чужому світі, а ще й „зміли“ поставити на такий високій ступінь нашу національну гордість і виховати дітей, а то і внуки в українській мові, та відзначити українські національні свята, як також не забувати про День солідарності з українськими політ'язнями.

На кінець вечора організатори свята разом з Ніною Строкатою заохочували присутніх написати кілька листів привіт з нагоди Різдва ініціаторові традиції Дня солідарності Вячеславу Чорноволу.

Наталя Мартенко

Китайські...

(Закінчення зі стор. 1)

ті, однак зустріли воїків, які перерозділили шлях до будинку ЦК. Воїки відісни студентів, однак, за деякими даними, групу активістів пропустили всередину для зустрічі з представниками Центрального комітету.

На площі перед палацом стояли міліцейські авта з голосниками, які попереджували студентів, що їх демонстрація „незаконна“ і що вони хочуть використати смерть Гу Яобанга як привід для висунення „недопустимих вимог“. Студенти вимагали, щоб до них вийшов сам лідер компартії: „Лі Пен, виходи! Лі Пен, виходи!“ — скандували вони.

Виступаючи на площі критикували уряд за те, що він нерозумно витрачає народні гроші, не приділяючи при тому належної уваги народній освіті. „Вони купують собі дорогі японські і західнонімецькі авта, а університети дістають окурени“, — заявив один оратор. „Китай нині — ніби голий у краватці“, — підтримав його інший.

„Нам не потрібні великі люди, нам потрібні справжні люди“, — сказав один з тих, що виступили на площі, маючи на увазі Гу Яобанга, якого студенти вважали виразником думок інтелігенції і прихильником демократичних перетворень.

Надходять також повідомлення про масові виступи студентів в інших містах країни, зокрема, в найбільшій місті Китаю Шангаї.

Український Музей в Нью Йорку
власноу
цикл ДОПОВІДЕЙ на тлі виставки
„СКАРБИ ДАВНЬОГО УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА — РЕЛІГІЙНЕ МИСТЕЦТВО XVI-XVIII СТОЛІТЬ“
Д-р Ігор Соневицький читає:
„Музика XVI-XVIII ст.“
6-го травня 1989 р. о 3:30 год. по пол.
Стефанія Гнатенко, асистент директора УМ, читає: „Півніська малпська школа у XVI-XVII ст.“
20-го травня 1989 р., год. 5-та по пол.
Адреса Музею
203 Друга Авеню, Нью Йорк, Н. Я. 10003

УКРАЇНСКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК
Винницьківська Комісія
запрошує на
Винницьківську Конференцію
присвячену літературній творчості
Володимира Винниченка
доповідачі
проф. Романа Багрий (Йорк Унів.), проф. Данило Струх (Торонтонський Унів.),
д-р Микола Жулинський (Академія Наук, Київ).
Коментатор: проф. Євген Лашук
Виставка: „З МАЛЯРСЬКОЇ СПАДЩИНИ ВИННИЧЕНКА“
Конференція відбудеться в суботу, 6-го травня 1989 р. о 4-й год. по пол.
в будинку Академії, 206 Захід 100-та вул., Нью Йорк. Тел.: (212) 222-1888

ФУНДАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЗАСЛУГОВУЄ НА ВАШУ ВСЕБІННЮ ПІДТРИМКУ!
UFU Foundation, Inc.
203 Second Avenue
New York N.Y. 10003

